

كارىگەر يىپهكانى دىزايىنى ناوه وهى تهلارسازى له سهر دهروونى مروفهكان

Influences of Architecture Interior Design on Human Psychology

(راپورتىكى زانستى نەندازىارىه بۆ مەبهستى بهرزكردنهوى پلهى
نەندازىارى له رىپپىدراوه بۆ راويژكار)

پيشهكەشكار:

پلهى نەندازىارى: رىپپىدراو – نەندازىارى تهلارسازى

ژمارهى نەنداميهتى: ۸۵۶۹

سالى ۲۰۲۳

توخمه ته لارسازييه کاني ناوه وه که کار يگهرييان له سهر دهرووناسی و رهفتاری مروّف ههيه

۱- پيشهکی:

ههلوئستی دهروونی مروّف له ريگه ی ديزايني ته لارسازی ناوه وه له ريگه ی لايهني جوراوجوره وه کار يگهري له سهر دهبيت. هه موو که سيک به شيوه يه کی جياواز وه ريده گريت و ههستی پيده کات و وه لامي ده داتمه وه، نه مهش به هوی جياوازی جهسته يی و دهروونييه وه يه جگه له جياوازی نه زمونی که سی. کولتور، باری جهسته يی، ته من، ئاستی خویندن، ره گمز، چينه کومه لايهني و نابوورييه کان و ته ماحه کان هۆکار گه ليکن که نيگه رانی تاييه تيان هه يه که پيداويستيه کاني نيشته جييووان له قالب ده دن. کار ليکی نيوان ته لارسازی ناوه وه و باری دهروونی خه ريکی هه ردو تاييه تمه ندي مروی و رييازی ته لارسازی ناوه وه ی ديزاينه. "ته لارسازی مه یلی به ره و بهرنامه سازی واته ديار يکردنی پيداويستيه کان و پيشنيار کردنی ره شنوسیک و له کۆتاييدا پيشنيار کردنی شوينيکی گونجاو به پي پيداويستيه کان و بيناسازی شوينه که. زانسته رهفتارييه کان له لايه کی دیکه وه خه می چونه تي به کار هينانی ژينگه يه له مرووی يه که هنگی له گه ل پيداويستيه کاني کار يگهرييه دهروونی و دهروونييه کاني چوارچيوه ی ته لارسازی له سهر مروّفه کان له په ناگه سه ره تاييه کانه وه تا پيکه اته ی (Razjoyan, 1996). "ته لارسازی ناوه وه ی ديزاينه گيراوه. به و پييه ی رهفتاری مروّف له فهزای ديار يکراودا نه جام ده ريت، پيوسته فهزای فيزيکی له سهر بنه می ديزاين بکريت له سهر تاييه تمه ندي رهفتاری خه لک". (ته بايان، ۱۱۲۲). خالی سه ره کی لايهني ته لارسازی بر يتييه له پاشخان و توانای ديزاينه ر بۆ دروست کردنی ديدکی گشتگير سه بارهت به ده ستيوه ردانی دهروونی هه موو نه و پارامیته رانه ی که له ديزاينه که يدا به شدارن و بۆ ده ستنيشان کردنی نه و ره چاو کردنه ده بيت له بهر چاو بگيرين.

"يه کيک له رۆله جه وه ره يه کاني ته لارسازی دابين کردنی ژينگه ی بيناسازييه که خو شگوزمه رانی

دهروونی داگير که ران بپاريزيت. نه م رۆله گرنگتر ده کريت

(چونکه، له کومه لگه ی مؤدیرن، زياتر له 07% ی ته مه نی

مروّف له ژووره وه به سه ره ده بات" (کيم، ۲۹۹۱-۲)

۲- شیوازی توژینهوه

پهوهندی نیوان investigate میتودولوژیای ئەم توژینهوهیه به گشتی لهسەر بنه‌مای ریبازیکی وهسفی و لیکدانهوه دامه‌زراوه. راپرسییهکی سه‌ره‌تایی بۆته‌لارسازی، دیزاینی ته‌لارسازی ناوهوه و دۆخی ده‌روونی دانیشتووان و به‌کاره‌ینه‌ران به‌رئومه‌چوو. پرسیاره‌کان بریتی بوون له‌مانه‌ی خواره‌وه: پاشخان و مه‌ودای ته‌لارسازی چیه، دیزاینی ته‌لارسازی ناوهوه پێویسته بۆ ئەوه‌ی دیزاینه‌که بیه‌ناسیته‌وه بۆ ئەوه‌ی دیدیکی دروست دروست بکات؟ کاریگه‌رتین پارامیته‌ره‌کان چین که کاریگه‌رییان له‌سەر ئەم په‌وه‌ندییه هه‌یه؟ ئەم توژینهوهیه کاریگه‌رتین هۆکاره‌کان هه‌له‌به‌ژیریت (ناسنامه، تایه‌مه‌ندی، کارایی و هه‌ستکردن، نیگه‌رانی سه‌لامه‌تی و ته‌ندروستی، ده‌سترگه‌یه‌ستن، شوینی کراوه، جوانکاری) که کارلیک له‌گه‌ڵ په‌وه‌ندی نیوان ته‌لارسازی، دیزاینی ته‌لارسازی ناوهوه و باری ده‌روونی دانیشتووان و به‌کاره‌ینه‌ران ده‌کهن. پرسیاره‌کانی دیکه بریتین له: ئەو ره‌چاوکردنی سه‌ره‌کییه جیاوازه‌ چین که پێویسته له‌به‌رچاو بگیری بۆ مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ ئەم هۆکاره‌نه؟ زۆریک له‌ سه‌رچاوه‌ی داتا‌کان بریتی بوون له‌ کتیب، گو‌فار، کۆنفرانس و سایته‌ فه‌رمیه‌ تایه‌ته‌کانی ئینته‌رنیت.

۳- Interior architecture design Psychological awareness

به‌ده‌سته‌هینانی دیزاینی ته‌لارسازی ناوهوه، له‌گه‌ڵ هۆشیاری له‌ کاریگه‌رییه ده‌روونیه‌کان له‌سه‌ر دانیشتووان، پێویستی به‌ زانیارییه‌کی به‌ر‌فراوان هه‌یه سه‌بارمه‌ت به‌ ره‌هه‌ند و بارودۆخه جیاوازه‌کان که پێویسته ره‌چاو بکری وینه‌ی 3-1. ده‌شلیت: "وه‌ک پراکتیزه‌کاران، کیشه‌کانی دیزاین بۆ ئەو مروفانه‌ی که فه‌زاکه به‌کارده‌هینن و نیسته‌جیه‌ی ده‌کهن، به‌ له‌به‌رچاوگرته‌ی پیدایه‌ستییه‌کانیان، چ کارایی، کۆمه‌لایه‌تی، ده‌روونی یان ژینگه‌یه‌ی چاره‌سه‌ر ده‌کهن به‌ تیگه‌یه‌ستن له‌ چۆنیه‌تی به‌کاره‌ینانی توژینه‌وه بۆ یارمه‌تیدان له‌ ده‌ستنی‌شانکردن و روونکردنه‌وه‌ی په‌وه‌ندی نیوان ره‌فتاری مروف و ژینگه‌ی بنیات نراو. " (پیرۆلینی، ۱۱۱۲). شیوازی جیاوازی لیکۆلینه‌وه و ریبازی جیاواز به‌کاره‌ینه‌ران بۆ ناسینه‌وه و دارشته‌ی توری ئالۆزی په‌وه‌ندییه‌کانی نیوان ته‌لارسازی، دیزاینی ته‌لارسازی ناوهوه و باری ده‌روونی دانیشتووان و به‌کاره‌ینه‌ران. "مۆدیلێکی به‌سوود بۆ بیه‌ینی بازنه‌ی زانیارییه‌کانی ژینگه‌که بۆ یه‌که‌مه‌جار له‌لایه‌ن ده‌روونناسیه‌کی ته‌لارسازی ئیروین ئالتمان 1 پێشیار کراوه سێ پیکه‌ته‌یه‌ی سه‌ره‌کی m ره‌فتاری به‌رده‌ست وینه‌ی 2-3 ریبازیکی جیاواز بۆ دیاریکردنی مه‌ودای (Burris, 2014). "له‌خۆده‌گریت: دیارده‌ی

ژینگه-رفتاری، گروه‌های به‌کارهینەر، و ریک‌خستنه‌کانبهر فراوانی ئاسووده‌یی له مائه‌کاندا له رینگه‌ی راپرسییه‌کی فره‌هه‌نده‌وه له سێ ره‌هه‌ندی سه‌ره‌کی پێشنیار‌کراوی پیکهاتوو (مانای ئاسووده‌یی له مائه‌وه، ژینگه‌ی مائه‌وه و ئاسووده‌یی)، وینه‌ی 3-3

۴- کاریگه‌ری ده‌روونی ناسنامه

تیروانینه‌کانی مرۆف بو ئه‌و فه‌زایه‌ی که تیی‌دا ده‌ژین، کار ده‌که‌ن، یان کاته‌کانی تیدا به‌سه‌ر ده‌بن، راسته‌وخو کاریگه‌رییان له‌سه‌ره به‌هۆی ره‌نگدانه‌وه‌ی ناسنامه‌ی که‌سی، کومه‌لایه‌تی و کولتووری له‌سه‌ر ئه‌م شوینانه. گونجاوه که شوینه‌کان تایبه‌تمه‌ندییه سه‌ره‌کییه‌کانی ناسنامه‌که‌مان بیر‌بخه‌نه‌وه، "کارلیکی ئالۆز له نیوان مرۆف و فه‌زایه‌کدا هه‌یه. که‌س فه‌زا پیناسه ده‌کات، فه‌زا پیناسه‌ی که‌سه‌که ده‌کات؛ که‌سه‌که مانا به فه‌زا، فه‌زا ده‌به‌خشیت." مانا ده‌دات به که‌سه‌که، به (Ayalp, 2012) " واتایه‌کی تر، کارلیکی ئالۆز و دوولایه‌نه له نیوان که‌سه‌که و فه‌زا که‌دا له ره‌هه‌نده کولتووری، ده‌روونی، ئابووری و جه‌سته‌یه‌کانیدا هه‌یه‌هه‌ستی شوناسی ده‌روونی سه‌بارت به ته‌لارسازی فه‌زا کاتیک گه‌شه ده‌کات که ده‌ست ده‌که‌ین به ناساندنی خۆمان له‌گه‌ل شوینه‌کان. "بواری ده‌رووناسی و هه‌ستی (Hauge, 2007) "زانسته کومه‌لایه‌تییه‌کانی ته‌لارسازی، جه‌خت‌کردنه‌وه له‌سه‌ر کاریگه‌ری ژینگه‌ی فیزیکی له‌سه‌ر ناسنامه و تیگه‌یشتن له خۆناسنامه‌ی ده‌روونی و کارلیک‌کردنی له‌گه‌ل ته‌لارسازی ناومه‌وه له هه‌ردوو دۆمه‌ینی قه‌باره گه‌وره‌تر وه‌ک کولتور، ئابووری، نه‌ته‌وه، شار، ره‌گه‌ز، رۆلی کومه‌لایه‌تی یان چینه کومه‌لایه‌تییه‌کان و له دۆمه‌ینی بچووکت‌تر وه‌ک گه‌ره‌ک، خیزان، مأل و ژووردا رووده‌دات. به گشتی ده‌توانین بلێین مرۆف هه‌میشه خۆبه‌خشی خۆی بو ره‌گ و ریشه‌ی خۆی نیشانداوه. ده‌کرێ بلێین هه‌موو شارستانیه‌تییک یان نه‌ته‌ویه‌که له سه‌رده‌می جیا‌جیادا به پێی کولتور و نه‌ریتی خۆیان شوناسیکی ته‌لارسازی دیاری‌کراو پێش‌که‌ش ده‌که‌ن. ناسنامه‌ی ده‌روونی سه‌بارت به فه‌زا به‌هۆی جیهانگیری و سروشتی خۆیه‌وه وه‌ک هیژیکی ستاندارد‌کردن له بواری ئابووری، سیاسه‌ت، کولتور و له ئه‌نجامدا له ته‌لارسازیدا، کاریگه‌ری ره‌وته ته‌لارسازییه نیوده‌وله‌تییه‌کان له‌سه‌ره. ته‌لارسازی حه‌سه‌ن فه‌ت‌حی به شیوازیکی سه‌رنج‌راک‌یشی کارلیکی نیوان ره‌سه‌نایه‌تی له ئاراسته‌کردنی شوناس و ته‌لارسازی هاوچه‌رخ دادنه‌ریت. "میراتی به‌نرخ‌ی حه‌سه‌ن فه‌ت‌حی ئیله‌ام‌به‌خشه بو ته‌لارسازه‌کانی گه‌نج‌تر که خه‌می سه‌ره‌کییان پاراستنی ناسنامه‌ی کولتوورییه له ته‌لارسازیدا له هه‌مان کاتدا دا‌بین‌کردنی په‌ناگه‌ی گونجاو و گونجاو بو بی میراته‌کانی ئه‌م جیهانه" (ریچاردز، ۲۰۱۱). (زۆر گرنگه دان به‌وه‌دا بنیین که ناسنامه ته‌نیا په‌یوه‌ست نییه به پیکهاته و فورمی

فەزای فیزیکییەو، بەلکو پەيوەستە بە چەمکی مانا و ھەستەو. چەندین ھۆکار ھەن کە ناسنامە و خۆدەربەری لە قالب دەدەن وەک پیکھاتەیی خیزان و خزم و شیوازەکانی. پەروەردەکردنی مندال.

۵- ڕەچاوکردنی تەلارسازی ناوھوہ بو ناسنامە

دیزاینەری تەلارسازی و تەلارسازی ناوھوہ پەيوەستە ناسنامەیی گەلان و کۆمەلگاکان بپاریزن و ڕیز لە ڕۆتینی ژینای ڕۆژانەیان بگرن. جیھەجیکردنی گونجاوی دیزاین ئامانجیەتی بەدیھینانی پەداویستیەکانی ئیستای بەکارھینەران و گونجاو بێت بو نەوھکانی داھاتوو. "خەلک ھەست بە ئاسوودەیی دەکەن لەو شوینانەیی کە ھاوکاتن لەگەڵ ناسنامەیی شوینەکانیان. جگە لەوھش، لەگەڵ ڕەنگدانەوہی ناسنامەیی کولتوری راستەقینە، دیزاینە دەتوانیت بەشداری لە بەردەوامیدا بکات ئەو وینەیی 1-4 فەزای ناوھوہیە لە ژاپۆن کە (Ayalp, 2012) "تایبەتمەندییە تایبەتانەیی کە وینەکە دروست دەکەن، توخمە بنەرەتیەکانی دیزاینکردنی وینەیی نوینرەنگدانەوہی چەمکە تەلارسازییەکانی ناوھوہی ژاپۆن و ناسنامەکیانە. وینەیی 2-4 ڕووبەریکی بیناسازییە لە یەمەن، سیمای تەلارسازی یەمەن وەک ناسنامەییەکی

:سەرئێرکیش نیشان دەدات. ئەمانەیی خواروہ نمونەیی تەلارسازی و ڕەچاوکردنی تەلارسازی

ناوھون لەگەڵ کاریگەرییە دەروونییەکانی پەيوەست بە ناسنامە

- دیزاینەکە پەيوەستە پاشخان و پالئەکانی دانیشتوو نیشان بەدات
- دیزاینەکە دەبیت پیکھاتەیی ئایینەکان، سیتەکان، خیزانەکان و گەرەمەکان نیشان بەدات
- بەکارھینانی کەرەستە و تەکنیکە ناوخییەکان وەک گچکە و بەرد و مەرمر
- چارەسەری تەلارسازی بو دەرگا و پەنجەرە و دەرگا بەتایبەت لە چوارچۆوہ و رازاندنەوہی دەرگای سەرەکی

• ھەمەچەشنی و دەولەمەندی ھونەر و چارەسەرە تەلارسازییەکان کە سەر بە نەریتی ناوخیی و نیشتمانین

- شوینی تایبەت و تابلو و ئایکۆنی کۆمەلایەتی و تایبەتتاستی کاریگەری مۆدیرن لەلایەن چەمکەکانی ستایلی ڕۆژئاوایی و نیوئەولەتیەوہ بە بەراورد لەگەڵ نۆرمەکەیی ڕاھاتووی تەلارسازی نەریتی ناوچەکە " •

:دەتوانریت بەم شیوہیە پۆلین بکریت

کۆپیکردنی تەلارسازی نەریتی ناوچەکە بەبێ ھیچ دەستکارییەک بەبێ گۆرانکاری

- Minor changes: Partial change of system elements □
  - Adaptations: Mixing the source with new elements □
  - Major changes: Changing the system relation □
  - Total changes: Altering the system rules and regulations" □
- (Baper, .)0102

۶- کاریگەری دەروونی تاییه‌تمەندی تاییه‌تمەندی

تاییه‌تمەندی بەگشتی مافی تاک و گروپ و ریکخراو و دامەزراوەکانە کە بۆ خۆیان دیاری بکەن کە کە و چۆن و تا چەند زانیاری دەربارەیان دەگەیهنرێتە کەسانی تر. لە فەزای گشتیدا هیچ سنووریک بۆ پەيوەندیکردن نییە، لەکاتی کەدا فەزای داڕاو بە تەواوی هەموو جۆرەکانی پەيوەندیکردن سنووردار دەکەن. لە نیوانیاندا ئاستی مامناوەندی تاییه‌تمەندی هەیە. تاییه‌تمەندی فەزا بە بەکێک لە گەرنترین جۆرەکانی تاییه‌تمەندی گشتی دادەنرێت. مەروڤەکان بە نیگەرانی تاییه‌تمەندی مامەلە لەگەڵ چەمکی تاییه‌تمەندی بۆشایی ئاسمان دەکەن، هەست بە نەرحەتی و تۆرەیی و دڵەراوکی دەکەن کاتی کە تاییه‌تمەندی بۆشایی ئاسمانیان لە دەروەی ئارەزووەکانیان ئاشکرا دەبێت. "بەپێی دەروونناسی ژینگەیی، هەر مەروڤێک لە رینگەیی پەناگەییەکی نەبێنراو یان زنجیرەییەکی پەناگەیی دەرووبەری جەستەییە بەدی دەکرێت و هەستی پێدەکرێت، وێنە 5-1. ئەم کایە پاراستنی کەسی، کە بەهۆیانەو تاییه‌تمەندی کۆنترۆڵ دەکرێت، لە کەسیکەو بۆ کەسیکی تر و لە کۆلتووریکەو بۆ کەسیکی تر جیاوازه". هەر وەها لە قۆناغیکەو بۆ قۆناغیکی تر جیاوازن، چونکە کۆمەلگا و پەيوەندییە کۆمەلایەتیەکان بەردەوام دەگۆردرێن و بنیات دەنرێنەو، هۆل بەم پێیە چوار کایە لەو جۆرە پێناسە دەکات: ئینتیمی، کەسی، تاییه‌تمەندی و گشتی. کاتی کە ئینتیمیتەری نی ئەم بوارە تاییه‌تمەندی لەلایەن تاکەکانی دیکەو دەستدریژی دەکرێتە سەر، ئەوا... کەسیک دەست دەکات بە مامەلەکردنی بەرگریکارانە یان لانیکەم بە شیوەییەکی ناسایی. نموونەییەکی ناسایی ئەو (راستیەیی سەرەو بە رەفتاری ناسایی مەروڤەکان کاتی کە لە بەرزکەرەو یەکدا وەستاو ناسایی پێدەکرێت" (هۆل، ۲۹۲۹

۷- رەچاوکردنی تەلارسازی ناووەو بۆ تاییه‌تمەندی

لایەنی سەرەکی گەشتن بە تاییه‌تمەندی بریتیە لە چۆنیەتی دۆزینەوێ هەوسەنگی لە نیوان تاییه‌تمەندی و پەيوەندییە کۆمەلایەتیەکان. دەستراگەشتن، بینین، نزیکە، دەنگ و بۆنکردن پارامیتەرەکانی سەرەکی کارلێکی تاییه‌تمەندی لەگەڵ دەروونناسی مەروڤ. هەر پارامیتەرێک

پېوېستی به چەندین پېشنیاری رەچاوەکردن هەیه، سەر مەرای ئەوەش دەتوانریت رینماییه گشتیهکان له رینگه‌ی بهکاره‌ینانی قەبارەدانی شوین و ریکخستن به سنووره راست و ئاسۆبیهکان، دابه‌شکردن و قەلغانی گفتوگو ئەنجام بدریت. راده‌ی دابه‌شبوونی رووناکی و رووناکی به رووناکی راسته‌وخۆ و ناراسته‌وخۆ پېوېستی به کۆنترۆڵکردن هەیه.

به‌کاره‌ینانی چۆره گونجاوه‌کانی ریکریکردن له دەنگ، دژه دەنگ، پەرده، دیواری ئەرز، مۆبیلیات، و نامیره‌کان. "دیزاینی وردی شوینی داخراو، تاییه‌تمەندی بەرز دەکاتوه له رینگه‌ی دابرا‌نی بیستن، رووناکی کال، و دابه‌شکەرێکی نیمچه شەفاف له نیوان تەوبه‌کار و قەشه، هانده‌ری ساتیکه له رەنگدانەوه‌ی، ئارامی، و راستگۆیی" (پیتەرمانز. ئەی، 2714). "به‌پێی... پله‌ی نزیکایه‌تی، چوار پۆلی تاییه‌تمەندی هەیه به رەچاوەکردنی تاییه‌ت بۆ هەریه‌که‌یان... مەودای ئینتیمی هەژده ئینچ یان کەمتر، بوونی کەسیکی تر هەله‌ نییه و رەنگه هەندیکجار به‌هۆی هاتنه ژووره هەستیارەکانه‌وه زۆر بیت قوناغی) 6 ئینچ یان کەمتر (مەودای ئینتیمی به پله‌ی یه‌که‌م خۆی به قەرز دەدات به په‌یوه‌ندی نازارەکی. ئەمه مەودایه‌ به‌زۆری بۆ هاورێ و خیزانه زۆر نزیکه‌کان تەرخانکراوه. مەودای کەسی له 1112 بۆ 4 پێ دەتوانریت بیری لێبکریته‌وه

وه‌ک گۆی یان بلقیکی بچووی پارێزەر که زینده‌مەران له نیوان خۆی و ئەوانی دیکه‌دا ده‌پارێزیت. مەودای کۆمه‌لایه‌تی له نیوان 4 بۆ 21 پندایه، مەودای دەر و نییه، مەودایه‌که که وادیاره‌ ئاژەله‌که ده‌ست ده‌کات به هەستکردن به دله‌راوکی کاتیک سنووره‌کانی تیده‌په‌رینیت. ده‌توانین وه‌ک باندیکی شاراوه‌ بیری لێبکەینه‌وه که گروپه‌که له‌خۆده‌گریت. مەودای گشتی گه‌وره‌ترین زۆنه و تهنه‌ها له په‌یوه‌ندییه‌ مرۆبیه‌کاندا بوونی هەیه. له قوناغی نزیکدا) 21 بۆ 11 پێ، شینوازیکی فەرمیتر زمان و دەنگیکی بەرزتر پېوېسته" (هۆل، 2929). ئەمانه‌ی خواره‌وه نمونه‌ی ته‌لارسازی و رەچاوەکردنی ته‌لارسازی ناوه‌من

له‌گه‌ل کاریه‌گه‌رییه‌ دەر و نییه‌کانی په‌یوه‌ست به تاییه‌تمەندی

- پېوېسته شوینه گشتی و تاییه‌ته‌کان به روونی به رینگه‌ی سنووره باش دیاریکراوه‌کانی کارپیکراو پیناسه‌ بکرین، پله‌ی په‌یوه‌ندی و په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل فه‌زای تهنیشت یه‌کتر
- جۆری ناوچه‌ی به‌کۆمه‌ل و هه‌وشه‌ که ده‌وری فه‌زاکه‌ی داوه
- جیاوازی نیوان ئاستی شه‌قام و ئاستی نه‌ومی خواره‌وه
- ژماره‌ی دەر وازه‌کانی چوونه ژووره‌وه، ئایا یه‌ک دەر وازه‌ی چوونه ژووره‌وه هەیه یان زیاتر
- جیه‌جیه‌کردنی شینوازه‌کانی پاراستنی نه‌ینی له رینگه‌ی خزمه‌تگوزاری چاودێریکردنه‌وه

- جۆرى فەزاي ئىنئقالى لە پشت ھەر دەستگەيشتتىك و پلەي بەرکەوتن بە فەزاي ناوہوہ
- (بوونى بەشېك لە، يان تەواوى نەھۆمېك لە خوار ئاستى زەوى) ژېرزمىن
- جۆرى ديوار و پارتىشنى عەزلى
- جۆرى سىستەمى جولەي سەرەكى، تەنانت ئەگەر تىشكىش بېت، بەستراوتەوہ بە
- مېھوهرېك يان مېھوهرېكى تر .شېواز و قەبارە و ئاراستەي كراوہي (پەنجەرە، دەرگا) سەبارەت بە قەبارە و ئاراستەي گشتى •
- (دېزاین و جۆرى چىشتخانە) مەتبەخى داخراو يان كراوہ
- ئاراستەكردنى دەرگا و دەرگاكانى ژوورە تايبەتەكان بەرەو شوپنى كراوہ و شوپنى ژيان
- جۆرى سەقف، پلەي بەرکەوتن بە بۆشايپەكانى ناوہوہ

۸- The psychological impact of functionality and flexibility

رەزامەندى و بارى دەروونى بەكارھىنەران و دانىشتووان راستەوخۆ پەيوەستە بە تايبەتمەندىيەكى باش پلان بۆ داپرېژراو و دېزاینكراو كە فەزاكان زياتر بەكارھىنراو و سوودبەخشتر دەكات. رەمچاوكردنى كارايى ھاندەرى خەلكە بۆ ژيان و كاركردنى كارىگەر. ئاسوودەيى دەروونى و جەستەيى دانىشتووان پەيوەستە بە پلەي ئىمكانىيات و نەرمى دېزاینكەوہ. ئەگەرەكانى دېزاینى نەرم و نىان بۆ گۆرپنى شېوہ و قەبارەي فەزاي ناوہوہ (شېوہى ۲-۲)، و كارىگەرى ئەركە جىبەجىكراوہكانى دېزاینى ناوہوہ جگە لە بەكارھىنانى فەزاكە وەك ژىنگەپەكى يەكگرتوو، ناوہوہمان زياتر گونجاو دەكات بۆ ژيان. "تەلارسازى ناوہوہ دەتوانىت وەك سەكۆپەك بۆ بەختەومرى و گەشەسەندنى مرؤف كاربكات، وەك تىكەلەپەك لە ھەستە ئەرئىنپەكان و كاركردنى گونجاوى مرؤف. رۈونە كە دېزاین دەتوانىت وەك سەرچاوپەكى راستەوخۆي چىژ يان ئاسانكارى بۆ چالاكىيە چىژبەخشەكان كاربكات.

دېدىكى لەو شېوہە لەخۆدەگرىت كە... روانگە لەسەر تەلارسازى ناوہوہ وەك سەكۆپەكى چالاكەس و دىنامىكى كە ئاسانكارى دەكات بۆ رۈودانى چالاكىيە مانادارەكان بۆ دانىشتووانەكەي" (پېتەرمانز، ۱۱۲۴). "نەرمى بەكارھىنەر ئامانجىكى گرنكى دېزاینى يەكەكانى نىشتەجىبوونى مۆدېرن.

دابىنكردنى پىكھاتەي فەزايى جۆراوجۆرى ئەگەرى دابەشكردنى لاوەكى فەزاي ناوہوہ. لە جوارچىوہي شوپنى نىشتەجىبوونى ديارىكراودا دروستكراوہ، پېويستىيەكى سروسشتىيە كە لە

ئەنجامى گۆرىنى پىداۋىستىيەكانى نىشتەجىيوون بەدرىژايى تەمەن، گۆرانكارى لە ئاستى ژياندا دېتە ئاراۋە." ، بەكارھىنانى ئامپىرە مۆدىرنەكانى ناومال و گۆرانكارى لە شىۋازى ژيان و مۇدەدا. زۆربەى دانىشتووان رووبەرۋوى پىۋىستى گەورەكردنى شوپىنى نىشتەجىيوونيان دەنبەۋە لە ئەنجامى گەشەكردنى خىزانىيەۋە. ئەنجامدانى كار لە مائەۋە و چىژۋەرگرتن لە چالاكىيەكانى خوليا. ئەم پىروسىيە دواتر دەتوانىت پىچەۋانە بىكرىتەۋە كاتىك گەورە دەبن مندالان مال بەجىدەھىلان و پىۋىستى بە شوپىن كەم دەبىتەۋە، ئەگەرى گواستەۋە بۇ يەكەيەكى دىكەى نىشتەجىيوون ھەمىشە لە ئەنجامى دۆخى دارايدا بەدەست ناھىنرىت. ھۆكارە كۆمەلايەتتەيەكان و پەروەردەى مندالان ئەگەرى جۆراۋجۆر بۇ. (دابەشكردنى شوپىنى نىشتەجىيوونى ديارىكراۋ و بەكارھىنانى بە باشتىن شىۋە" (كارنى، ۱۱۱۱

۹- Interior architectural considerations for functionality and flexibility

زۆرتىن كارايى و نەرمى فەزا پىۋىستى بەۋەيە كە ھەندىك پىرسىارى گىرنگ لەلايەن دىزاينەرەۋە ۋەلام بەدرىتەۋە. كى لەۋى دەبىت؟ شىۋازى ژيانىن بە درىژايى كات چۆنە؟ چ تايەتمەندى و ناسانكارىيەك بۇ ئەۋان گىرنگىرەنە؟ جىۋازى نىۋان چەندىن جۆرى بىنا، ھەر شوپىنىكى نىشتەجىيوون، شوپىنى كار ، دامەزراۋەى چاۋدىرى تەندروستى، ژىنگەى فىربوون و شوپىنى فرۆشتنى تاكەكەسى توخمىكى گىرنگى رەچاۋكردنى كارايى و نەرمى و نەرمىيە. لە روانگەى دارايىيەۋە، تايەتمەندىيە كارايىيە زىرەكەكان بە رىگەيەكى كارىگەر دادەنرىت بۇ كەمكردنەۋەى خەرجىيەكان بەكارھىنانى بەرھەم و شوپىن و وزەى كەمتر. دواتر ئەمە لە سەر دۆخى دەروونى گەلان رەنگ دەداتەۋە. "زۆرتىن و باشتىن بەكارھىنانى شوپىنى ناۋەۋە پىۋىستى بە دىزاينىكى نەرمى مۇبىلىيات ھەيە لە شوپىنەكەدا. زۆرىك لە پارچە مۇبىلىياتەكان بە بەكارھىنانى نەخشى تاشراۋ يان كىشۋ دىزاين كراۋن كە لەگەل تايەتمەندى مىكانىكى يان كارەبايى لەگەلدايە و ئەم مۇبىلىياتە دەتوانىت فەزاي ناۋەۋە زۆر كارا بىت لە رىگەى ئەرگونومى و لەشجۋانى مرقەۋە" (ئىمامغولى، ۱۱۲۲). ئەمانەى خوارەۋە نمونەى تەلارسازى و رەچاۋكردنى تەلارسازى ناۋەۋەن لەگەل كارىگەرىيە دەروونىيەكانى پەيوەست بە كارايى و

نەرمى:

دىزاينىكى گونجاۋ بۇ پەنجەرە و دەرگاكان بەكاربەينە بۇ ۋەرگرتنى ھەموو تۋانا جەستەيىيە جۆراۋجۆرەكان

ۋەرگرتنى چەمكى يەك فەزا كە بتوانىت رەنگدانەۋەى ئەركە كۆمەلايەتتەيە جىۋازەكان بىت

رهنگی گونجاوی بۆ سویچ و سوکیتهکان هه‌بژارد که جیاوازن له‌گه‌ل باکگراونده‌که‌ی بۆ ئه‌وه‌ی به ئاسانی ده‌ستیان پێ بگات

ئامیرمکانی وه‌ک پانکه، تهن‌دروستی یان سندوقی فیوز ئاسانه بۆ دۆزینه‌وه و کارپیکردن دیزاینکردنی ژووری میوان به‌جۆریک که ئهرک و قه‌باره‌ی جۆراوجۆری چالاکیه‌ی گروپیه‌کان له‌خۆبگریت

رووناکییه‌کی پێویست له‌ چیشته‌خانه و سه‌ر سه‌مام و ده‌ست و شوینی کارکردن سیسته‌میکی دیوار هه‌بژیره که کۆمه‌لیک بژارده‌ی ته‌واو پینشکەش بکات له‌ شوینی تایه‌ته‌وه تا پلانی کراوه .له‌ باله‌خانه گشتیه‌کاندا پێویسته لۆبی دابه‌ش بکریت بۆ ناوچه‌ی بچووکتەر، که گروپه‌کان تیندا کۆببنه‌وه •

چهن‌دین پینکه‌ته‌ی مۆبیلیات به‌ر ده‌ست بکه .
دانیابوون له‌وه‌ی که دیزاینه‌که پێداویستیه‌کانی ته‌کنه‌لۆژیای هاوچه‌رخ دابین ده‌کات .
هه‌بژاردنی که‌رسته‌ی ته‌واوکردنی زه‌وی و سه‌قف و دیواره به‌هه‌یزه‌کان .
هه‌بژاردنی دیزاین و که‌رسته‌ی مۆبیلیاتی به‌هه‌یز .
دانیابوون له‌ رووکاره کینله‌کانی گونجاو له‌گه‌ل دانانی ورد بۆ ئه‌وه‌ی پله‌ی گونجاوی نه‌رمی پینشکەش بکات

دیزاینی چیشته‌خانه‌که پێویسته رووی کارکردن له‌خۆبگریت بۆ هه‌ردوو به‌کاره‌ینانی وه‌ستان و دانیشتن

قه‌باره‌ی رووی سه‌ر مێزه‌کان زیاد بکه و زۆرت‌ترین شوینی راست

۱۰- کاریگه‌ری ده‌روونی نیگه‌رانیه‌کانی سه‌لامه‌تی و تهن‌دروستی

یه‌کیک له‌ نیگه‌رانیه‌ ده‌روونیه سه‌ره‌کییه‌کانی به‌کاره‌ینهران و دانیشتوان په‌یوه‌سته به‌ هه‌بوونی مأل و شوینی سه‌لامه‌ت و دوور له‌ مه‌ترسییه جه‌سته‌یه‌کان. ده‌ش‌ئیت: "کوالیتی بارودۆخی نیشته‌جیوون رۆلێکی یه‌کلاکه‌ره‌وه ده‌گه‌یریت له‌ دۆخی تهن‌دروستی دانیشتوانه‌که‌دا، زۆریک له‌ کیشه تهن‌دروستییه‌کان یان راسته‌وخۆ یان ناراسته‌وخۆ په‌یوه‌ندیان به‌ خودی بیناکه‌وه هه‌یه، به‌هۆی ئه‌و که‌رسته‌ی بیناسازییه‌وه که به‌کاره‌ینراوه و ئه‌و ئامیره‌ی دانراون، یان قه‌باره یان دیزاینه‌که‌ی". هه‌روه‌ها ماله‌که کاریگه‌رییه‌کی به‌ر‌فراوانی له‌سه‌ر خۆشگوزهرانی ده‌روونی کۆمه‌لایه‌تی و ده‌روونی هه‌یه به‌ دابینکردنی بنه‌ما بۆ وابه‌سته‌بوون به‌ شوین و ناسنامه و هه‌روه‌ها

دوا پهناگه له ژيانی رۆژانه ، به تايبهتی، بو ئهم رهههنده دهر وونيبهی رهمهندی له خانوبهره و مانای مال بو نيشتهجيپوو، داتای تهلارساز و (Bonney, 2007) "زور لهسهر پهيوهندی نيوان تهنروستی و خوښگوزهرانی، و رهمهندی بابتهی، و تيروانینی خانوبهره لهبهردهستدا نيپهتهلارسازمکانی ناوهوه بهرپرسياریتی لهگهل ههر دوو نيشتهجيپوووان و دمهلاته کارگيريپهکان هاوبهش دهکن سهبارت به سهلامهتی و رهمچاگردنی تهنروستی نيشتهجيپوووان و بهکارهينهران بهیپی یاسا و رينمايپهکان. کاریگهري دهر وونی سهلامهتی و چاودیری تهنروستی زياد بوو کاتيک پهيوهندی به مندالان و کهسانی بهسالچوو و خاوهن پيداويستيبه تايپهتهکانهوه ههبوو. زوربهی برينهکانی وهک سووتانی کهوتن، و ژههراويپوون بهزوری له مالهوه روودهات بههوی ديزاینی بهکاردههينرين. پهکهميان (IAQ) تهلارسازی نادرست. "دوو ستراتيژی هاوبهش له ديزاینی بينادا ههيه که بو مامهلهکردن لهگهل کوالیتی ژينگهی ناومالباشترکردنی کوالیتی ههواي ناوماله به زيادکردنی ريژهی ههواگورکی، که ئهمهش له بهرامبهردا پيسکهری ههوا کهمدهکاتهوه. دووهميان به. "کهمکردنهوی مالیک که " (Alhorr, 2016) "سهراوهی پيسبوون لهناو بيناکه و دهرهوی بيناکه به مهبهستی کهمکردنهوی هينانه ناوهوی پيسکهرکان له ههواي ناومالداوهک سهلامهت و ئينتيمي ههست پندهکریت، سووده دهر وونی کومهلايهتبه گهورهکان دهبهخشیت. نوپنهرايهتی پهناگهيهکی پاريزراو دهکات له جيهانی دهرهوه، ريگه به گهشهکردنی ههستی ناسنامه و وابهستهبوون دمدات - وهک تاکيک يان وهک بهشنيک له خيزانتيک، و فهزايهک بو... ههر دهستيوهردانتيکی هوکاره دهرهکيبهکان يان ستريسهکان به توندی ئهم ههستکردنه به سهلامهتی، ئينتيمي و کونترولکردن سنووردار دهکات، بهمهش ئهرکی دهر وونی و کومهلايهتی مالهکه زور فشاری ناومال ههيه) بو نمونه هوکاره گهرميپهکان، لايهنهکانی رووناکي، شی، قالب، زاوهژاو و لهرزين، تيشکدانهوه، " (Kearns, 2000) "کهمدهکاتهوهپيکهاته کيميايپهکان، گهرديلهکان (که دهتوانن ببه هوی کاریگهريپهکانيان به شيويهکی زياده يان له ريگهی کارليکه نالوزهکانهوه (هاوبهش يان دژايهتی). (Bluyssen, 2013) "دهرکهوتوه که بهرکهوتن بهم فشارانه دهتوانيت بيته هوی ههم کورتخايهن و ههم کاریگهريپه دريژخايهنهکان.

۱۱- رهچاگردنی تهلارسازی ناوهوه بو نيگهرايپهکانی سهلامهتی و تهنروستی

تهلارسازمکان و تهلارسازمکانی ناوهوه کومهلتيک بژاردهی بهرفراوانيان ههيه بو جيپهجيکردنی رهچاگردنی سهلامهتی و نيگهرايپهکانی تهنروستی به گونجاندنی ديزاينهکهميان بو بهکارهينيانی

تاييەتمەندىيەكانى بارودۇخى ژىنگىيى كەشۈھەوا لە رېگەي كۆنترۆل كىردنى پلەي بەركەوتنى خۇر، پلەي گەرمى، با، شى و رېزگرتن. پېويستە ئاگادارى ئەو كەرمستانە بن كە بۇ دىزايىنەكەيان ھەئىدەبژىرن، ۋەك شووشە، بۇياخ، جۆرەكانى قوماش. ھىزى خۇلىدان ۋەك بەرگىر خلىسكان. پېويستە وريا بن لە ھۆكارەكانى ژەھراوېيوون و پېسبوون كە كارىگەرييان لەسەر كوالىتى ھەواي ناومال ھەيە بۇ رېگىر كىردن لە ھەر پېسبوونىكى كىمىيىي بەتاييەتى لەگەل ھەموو جۆرە بۇياخ و قوماش و پروپۇشى زەوى دىوار. ئەوان بەرپرسىيارن لە جىيەجىيەكردنى كۆد و ياسا و ستانداردەكان. ئەمانەي خوارمە نمونەي تەلارسازى و رەچاوكردنى تەلارسازى ناومەن لەگەل كارىگەرييە دەروونىيەكانى پەيوەست بە نىگەرانييە

تەندروستىيەكان:

- دۇنيابوون لە سياجىكى سەلامەتى لەگەل چۈنە ژوورەوى پارىزاو بۇ شوينى ناومە
- تابلۇكان بە قەبارەي گونجاو بە ناراستەي دروست و دەق و ژمارە پرونەكان بەسوود بن
- دوور بەكەرەمە لە گۆرانكارى لەناكاوى ئاست كە دەتوانىت مرقۇقەكان توشى شۆك بىكات، ئەگەر نامادەين، دەبىت بە رەنگى جىاواز بە روونى دىار بىكرىت
- دەرگاي چۈنە ژوورەوى گونجاو، پېويستە خەلك بتوانن بە سەلامەتى بچنە ژوورەوى و دەرىچن بەيى بەر بەست
- ئەرزەكە بىكە بە بەرگىر لە خلىسكان و پروناكى بى رەنگدانەوى و بى درەوشانەوى و پاكىردنەوى ئاسان
- دروست كىردنى ناومەكى رەق بۇ دەرگاي شوينەكانى ناومە
- ئاستى پروناكى بەرز بەكەرەمە لە شوينانەي كە پېويستە، ھەرۋەھا پېويستە كۆنترۆل كىردن و رىكخستنى ئاسان بىت
- بەرز كىردنەوى جىيەجىيەكردنى پراكتىكەكانى سەلامەتى بە ئامىرى تەكنىكى ۋەك سىستەمى ئىنتەركۆم و كامىراي ئاسايش لەگەل خزمەتگوزارى ۋەلامدانەوى
- چاودىرى
- (پلىكانەكان پېويستە بە پانايى گونجاو و رەھەندى ھەنگاۋە راستەكان و دەستەوانە بەھىزەكان و رووناكىيەكى گونجاو بن.) شىۋەي 0-1
- دابەش كىردنى گونجاوى ئامىرەكان لە شوينى ورد ۋەك سوپا و ئەير كۆندىشن
- دانانى سىستەمى دۆزەرەمە دوكەلى ئۆتوماتىكى

- ههلبژاردنی مۆبیلیاتی ئارام و سهلامهت به دیزاینیکی تهندروست
- زووترین بهردهستبوونی تیشکی رۆژ له ریگهی کردنهوهی (پهنجهره - دهرگا) رهههند و کههسته و دیزاین

۱۲- کاریگهری دهروونی دهسترآگهیشتن و سوورانهوه

سوورانهوهی تهلارسازی و جوولهی تهلارسازی ناوهوه و دهسترآگهیشتن پرۆسهیهکی بهردهوامه که له ژبانی رۆژانهماندا و مرزشی دهکهین. ئەم پرۆسهیه رهنگه بهقهه گواستنهوه له ژووریکهوه بۆ ژووریکی تر ئاسان بیت یان بهقهه ههولدان بۆ دهربازبوون له بینایهک که ئاگری گرتوه قورس بیت. گهشتکردنیکاری کارا له دهروهه و ناوهوهی ههر فهزایهکدا ههولێ جهستهیهکان رزگار دهکات، دۆخی سۆزداری بهرز دهکاتهوه و کاریگهریه سهههتاییهکان سهبارهت به کوالیتی گشتی دیزاینی تهلارسازی دهناسینیت. کێشهی سووری خوین لهوانیه ببیته هۆی کێشهی وهک لهدهسدانی کات، کهمبوونهوهی سهلامهتی، یان دهبیته هۆی فشار و نارمهتی. ئهرکهکانی دهسترآگهیشتن و سوورانهوه به دوو هۆکاری سههرکی کاریگهرییان لهسههره، تهلارسازی و دیزاینی تهلارسازی ناوهوهی فهزاکه و پلهی پروونی و وردی زانیاری. کاریگهری دهسترآگهیشتن لهسههر بارودۆخی جهستهیی و دهروونی گرنگی زیاتری ههیه کاتیک پهپهندی به بینا گهستهکانهوه ههیه، بهتایبهتی بینا گهستهکان که دامهزراوهی ئالۆزی گههرهیان ههیه وهک ناوهندهکانی بازرگانی، فرۆکهخانه و نهخۆشخانهکان. فهزا و بیناکان دهبیت بۆ ههموو ئهو کهسانه بتوانن دهستیان پێ بگات و خهمی تایبهتیان بۆ مندالان و به سالآچووان و خاوهن پێداویستیه تایبهتهکان ههبیت

۱۳- رهچاوکردنی تهلارسازی ناوهوه بۆ دهسترآگهیشتن و سوورانهوه

دیزاینهکانی دهسترآگهیشتن و سوورانهوهی تهلارسازی ناوهوه بهپێی جۆری شوین و قهباره و نهخشه و پێداویستی بهکارهینهر دهگۆریت. دیزاینی ئەم پرۆسهیه پێویستی به مهودای فراوان ههیه زیاتر له دانانی تابلۆ یان تهنها دیزاینکردنی دهروازهیهکی چوونه ژوورهوه. ههموو ریگاکانی ههردوو توخمهکانی سوورانی ئاسویی و توخمهکانی سوورانی راست لهناو ههر فهزایهک یان بینایهکدا دهبیت بهقهه نهگهری بهربهستهکان ئازاد بن و جیاکردنهوهیان ئاسان بیت. ئەمانهیی: خوارهوه نمونهی تهلارسازی و رهچاوکردنی تهلارسازی ناوهوهن لهگهڵ کاریگهریه دهروونیهکانی پهپهسته به دهسترآگهیشتن و سوورانهوه

نزیکبوونهوهکان له شهقامهکانهوه بهرمو بینایهک یان شوینیک پێویسته یهکسان بن، به پروونی

- دەستنیشان بکرىن و بەرگرى لە خلیسکان بکەن. وینەى 1-8 پۆیستە دەروازەکانى چوونە ژوورەو بە روونى دیارى بکرىن و بە پرووناکیەکی گونجاو مۆبیلیاتیان بۆ دابنریت •
- بەکارهینانى نیشانهکان بۆ ناسینهوهى رێرهوى سیستەمى سوورانى ئاسۆیى و راست •
- پۆیستە لۆبیهکان جیگهى سەردانکەران بگریتەوه که شۆینى چاوەروانییان هەبیت و زانیارى دەبارەى شۆینەکه ببهخشن
- هۆل و کۆریدۆرەکان پۆیستە سوورانەوهیەکی سەلامەت و گونجاو لە نیوان یهکهکانى بۆشایی ئاسماندا دابین بکەن
- پلیکانەکان بۆ ئاستى سەرەوه پۆیستە بۆ خاوەن پنداویستییه تاییهتەکان گونجاو بیت
- پۆیستە بەرزکەرەوه شۆینى گونجاوى هەبیت بە بەراورد لەگەڵ قەبارەى بەکارهینانى
- بەرزکەرەوه دەبیت بە گۆشەى فراوان لە دەرگای چوونە ژوورەوه دیار بیت
- پلانى پرووناکی پۆیستە هەموو بەشەکانى بۆشایی بە پرووناکی گونجاو و گونجاو پرووناک بکاتەوه
- با دیزاینى شۆینى ژوورەکه رینگە بدات بە دەستگەیشتن بە مۆبیلیات و هەلگرتن و پەنجەرە و ئامێرەکان

۱۴- کاریگری دهر وونی شوینی دهر هوه و کراوه.

توژینهوه فیزیولوژییهکان سهارهت به دهر هوه و شوینه کراو مکان ئاماژه بهوه دهکن که ژینگهی سروشتی دهتوانیت بهشدار بیت له کهمکردنهوهی تورهی و دلهر اوکی و یارمهتیده ره له بهر یوه بردنی ئیسراحت و باشتر کردنی دهر ئه نجامه تهنروستیه گشتیهکان. ههم دستراگه یشتن به بینراو و ههم له راستیدا لهناو فهزای سهوزدا یارمهتیده ره بو باشتر کردنی توانای ته رکیز کردن و زیاد کردنی ئاستی هوشیاری. دهر هوه و فهزای سهوزایی هاندهری په یوهندی کومه لایهتی و کات به سه بریدن و چالاکییه رو شنبیرییهکانن له ریگهی هاوبه شکردنی چالاکییهکان له گه ل کهسانی دیکه و نار مزووی زانین بهرز دهکنهوه. دهر هوه و شوینه کراوهکان بهرده ستبونی چالاکی جهستهی وهک پیاسه کردن و وهرز شکردن دابین دهکن. "له چند دهیهی رابردودا، لیکولینهوه له چندین بوار وهک شوینی کار، نهخوشخانه، ژینگهی شار و تاقیگهی ئهزمونی دهریده خات که بهر کهوتن له گه ل سروشت سوودی سوژداری، فیزیولوژی، کومه لایهتی و مه عریفی دروست دهکات. جگه لهوش، دوزینهوهکان به بهرده وامی ئاماژه به بههاکه دهکن." ههروه ها توژینهوهکان دهریده خن که سوودهکانی سروشت به چندین شیوه رووده دن -- له ریگهی بهر کهوتنی راستهوخو (دانیشتن له باخچهیهکی دهر هوه)، بهر کهوتنی ناراستهوخو) له ریگهی دیمهنی په نجه ره (و له هاوشیوه کردنهکانهوه (Heerwagen, 2006). "به بهکار هینانی دیکوری سروشت وهک پوسته یان تابلو

۱۵- رهچاوکردنی ته لارسازی ناوهوه بو دهر هوه و شوینی کراوه

شوینی دهر هوه و کراوه زاراوهیهکی فراوانه که کومه لیک شوینی نیشته جیبون و ناوچهیهکی بهر فراوان دهگریتهوه. گرنگه بزانی که رهچاوکردنی دهر وونی بهکار هینانی شوینی دهر هوه و کراوه له لایمن دانیشتووانهوه له شوینه تاییهتهکانی وهک خانوو و مالهکاندا جیاوازه لهوانه ی له شوینه گشتیهکاندا.

دیزاینر پیویستی به تیگه یشتن و هه لسهنگاندنی ئهوه دهر فهتانه ههیه که بو فهزاکهی بهردهسته بو بهکار هینانی هه موو بزار دهیهکی ئه رینی بارودوخی ژینگهی و سروشت وهک خو و ههوا و سهوزایی

- دروستکردنی هاوسهنگی بینراو له نیوان شوینهکانی ناوهوه و شوینی دهر هوه
- دیزاینی سیاجیکی گونجاو، سهارهت به فورم و بهرزی و پلهی شهفافیته له گه ل شوینهکانی دهر هوه
- دلنیا به لهوهی که دهر واز مکانی چوونه ژوورهوه، کراوهی و ریگاکان ریگه به خه لک دهمه ن به

ئازادى بچولۇن، وئىنەى 9-1

- پرووى زەوى دەبىت تىكەلەيەك بىت لە پرووى رەق و نەرم بەپىى سروشتى بەكار ھىنان
- پىويستە پرووكارە كارەبايىەكان و تۆرەكان بە تەكنەلۇژىيە پۇتانسىلى ئاسان بۇ بەكار ھىنان بەردەست بن
- پىويستە پلانى دىزاین دابنریت بۇ كەمكردنەوى ھۆكارە نەرىنىيەكانى وەك ژاوەژاوى دەرموہ و دوكل
- پرووناكيبەكى تەواو لە كاتى شەودا بۇ بەرزكردنەوى سەلامەتى و ئاسايش و دۇنيابوون لە بەكار ھىنانى كارامەى شوپن
- دىزاینەكە پىويستە پلانى بۇ دابنریت بۇ بەرزكردنەوى پلەى بىنين
- پرووہك بە گۇل و گەلا رەنگاوپرەنگەكان دىمەنىكى سەرنجراكىش دەرمخسینن
- دىزاین دەبىت چەندىن شوپنى دانىشتن و شوپنى چىشت لىنان دابىن بكات، وئىنەى 9-2
- ھەلبۇزاردنى مۇبىلىياتى دەرموہ دەبىت پشت بە ھىز و مانەوہ و جوانى و پىكھاتنى گونجاو ببەستىت

۱۶- كارىگەرى دەروونى لايەنى جوانىناسى.

جوانىناسى رۇلىكى سەرمكى دەگىریت لە رەزامەندى سۆزدارى بەكار ھىنەران و دانىشتووان كاتىك باس لە تەلارسازى و دىزاینى تەلارسازى ناوہوہ دەكریت. راستەوخۇ پەيوەندى بە چىز و رۇحى مرۇقەوہ ھەيە. سەركەوتنى دىزاینەرانى تەلارسازى ناوہوہ بۇ گەيشتن بە جوانىناسى فەزايەك پەيوەستە بەو رادەيەى كە لە ھەستىارى مرۇف بۇ جوانى و تىگەيشتنى دەربىرین تىدەگات. "رېكخراوہكان و شارۇچكە نەرىتىيەكان نمونەى كەشووہوای خوشتن كە زۇرجار لە يەكە جوانكارىيەكانەوہ سەرهەلدەدن كە تا رادەيەك ناسەرنجراكىشن. ئەم جورە كەشووہووا شارىيانە زۇربەى كات بەھوى ماددىيەتى تايبەت، قەبارە، رېتم، رەنگ يان جوانىناسى لەلايەن ھەر تاكىك و ھەر خىزانىك و ھەر گروپىك و ھەر (Pallasmaa, 2014) "تەوہرى فەرمى لەگەل گۇرانكارىيەكاندا دروست دەكرىنكۆمەلگايەكەوہ پىناسە دەكریت. لە ئەنجامدا دۇخى جوانكارى فەزا كاتىك بە باشى كارەكات كاتىك لىكۆلینەوہ لە پىناسەكانى دانىشتووان بۇ جوانى بكەين و دىدگاكەيان لەبەرچاو بگرين. ئەم لىكۆلینەوہيە پىويستە بناغەى نەرىتە ناوخۆيىەكان و كۆمەلگەى ئىستا و ئاواتەكانى داھاتوو لەخۆبگریت. "قەدرزانی جوانكارى ھەم لە ژىنگەدا دەردەبىردىت و ھەم كارىگەرى لەسەرە. بۇ پىناسەكردنى سىفەتە جوانكارىيەكان، دىزاینەر پىويستە لەوہ تىبگات كە چەمكى

جوانی له گهڼل کات و شوین، نامانچ و کونټیکسټدا جیاوازه. ئهو به هایدانهی له ژیر ناوی "جوانکاری" دا گیراوان، به باشتیرین شیوه دهنوانریت ټیځهین". ئهم لایه نانهی دیزاینیک له (Cheung, 1997) نیگه رانییه کاری و بیناسازییه کان ټیډه پهرن، و په یوه ستن بهو شیوازه تاییه تهی که دیزاینه که خوی ده خاته به ردهم هه سته کانی مرؤف.

۱۷- ره چاودرنی ته لارسازی ناوه وه بو لایه نی جوانکاری

دیزاینه رانی ته لارسازی ناوه وه گوزارشت له جوانکاری و جوانی فزایه کی دیارپیکراو ده کهن له ریگه ی به کارهینانی ئهو هوکاره سه ره کیانه ی که کاریگه رییان له سه ر جییه جیکردنی جوانکاری و جوانی هه یه (فورم - پیکهاته - رهنگ - رووناکی). "فورمه کان له خال و هیل و تهخته و رووکار و قه باره یه که وه دروست ده کزین که به هو ی پیکهاته و رهنگ و ماده ده وله مندتر ده بن. به پیکه وه یی ئهم توخمانه ی فورم دیزاینیک دروست ده کهن و به هه مان شیوه هه موو ئهم توخمانه به شدارن له ټیگه یشتنمان بو مانا که ی." دهنوانریت دیزاینه له روولی په یوه ندیکه ری کدا دابنریت که په یامه کانی بو به کارهینه ر په یوه ندییان به سیفته ره مزیه کانی به ره هه مه کانه وه هه یه، هه روک چون روژنامه نووسیک په یامی زانیاری له وشه سازییه کی زاواوه دروست ده کات، به هه مان شیوه دهنوانریت دیزاینه ری ک بیر له وه بکریته وه که کو مه لیک فورمی له... فریدانی ئهو که به هو یه وه ری کخسته نه کان دروست ده کات که " (Mothersill, 2014) دهنوانریت به گشتی له به شه سه ره کییه کانیاندا ټیگه ی و له لایه ن وه گرگه یه وه به کارهینرین به هو ی ئهم ټیگه یشتنه په یوه ندیداره هه موو رووکاریک پیکهاته ی خوی هه یه که دهنوانریت نه رم یان زبر، بریقه دار یان بی پولیش، چه قودار یان تهخت بیت. هه ستیاری کونتراستی دهق کاریگه ری راسته وخوی خوی له سه ر ده روون هه یه له سه ر بنه مای یاده وه ریمان له ده ست لیدانی رووکاره هاوشیوه مان. کاریگه ری رهنگ له چوارچپوه ی زورترین کاریگه ری هوکاره کانی فزادا پولین ده کزیت که کارلیک له گه ل باری ده روونی ده روونیدا ده کهن. دهنوانریت رووناکی به کارهینریت بو به ده ستهینانی وه لومه سوزداریه کان. دهنوانرین هه ندیک مه زاج وهک پشودان، چالاکی، گه رمی و فینکایی به ره هم بهینین له ریگه ی به کارهینانی شیوازی رووناکی ناستی جیاوازی رووناکی. ئهمانه ی خواره وه نمونه ی ره چاودرنی ته لارسازی و ته لارسازی ناوه وه من له گه ل کاریگه رییه ده روونیه کانی : په یوه ست به لایه نی جوانکاری

- دروستکردنی فورمیک که گوزارشت له مانا و نارزه وو ه کانی به کارهینه ر بکات
- زورترین به کارهینانی رووناکی سروشتی به هاوسهنگی گونجاو له گه ل رووناکی ده سترکرد

• بهکارهینانی مومکین له کهرهسته مۆدیرنهکان که بیناسازییهکی کتوی رژاو و فره چین پیشان دهمه

• خهمالاندنی جیاوازی گونجاوی نیوان زهوی و دیوار و سهقف
• برچاوکردنی نهرمی و ئاستی پرووناکی بو ئهرکه تایبهتهکان
• تیگهیشتن له کاریگری هر رهنگیک لهسر باری دهروونی مرؤف
• ههلبژاردنی پلانی رهنگهکان به پشتبهستن به شیکارییهکانی ئارزهووی رهنگی بهکارهینهران و دانیشتووان

• هیللی ئەندازهیی گونجاو و دیکوراتی رازاو
• نمایشکردنی کاری هونهری سهرنجراکیش و وینه و بابتهی کهسی تر
• دلنیاوون له پهپوهندی گونجاو له نیوان پارچه سهرمکییهکانی مۆبیلیات و دیوار و زهوی سهبارمت به قهباره و هاوسهنگی
• دۆزینهوهی هاوسهنگی له نیوان یهکگرتوویی و جۆراوجۆریدا، زۆر یهکگرتوویی بهی جۆراوجۆری بیزارکه و زۆر گۆرانکاری بهی یهکگرتوویی سهراکشیاوویه.

۱۸- ئەنجام

مهوادی پهپوهندیی هاوبهشی نیوان تهلارسازی ناوهوه و دهروونناسی مرؤف ئهوهنده فراوانه، ئهوش بههوی کارلیکی فرهیی لهگهڵ هۆکاره کۆمهلایهتی، کولتووری، جهستهیی و ژینگهیهکان. زۆربهی تووژینهوهکان سهبارمت به کارلیکی نیوان دیزاینی تهلارسازی ناوهوه و دۆخی دهروونی مرؤفهکان به بهراورد ریبازیکی هاوچهرخن، تیگهیشتنیکی ورد هیشتا پنیوستی به پالوتن هیه. دیزاینی سهرکهوتوو بو بهدهستهینانی خوشگوزهرانی و بهختهوهری تهلارسازی ناوهوه بهنده بهوهوه که دیزاینر چۆن هاوسهنگی له نیوان بالادهستترین هۆکارهکانی وهک ناسنامه، تایبهتمهندی، سهلامهتی، دهستراگهیشتن، کارایی، نهرمی، کارلیکی کۆمهلایهتی، و دابینکردنی شوینی گونجاو، دهوژیتهوه کیشی گونجاوی پی بدریت. له کۆتاییدا سهرکهوتنی دانانی دیزاینی تهلارسازی ناوهوه به چهمی دهروونی چالاک حوکم دهدریت که چۆن دیزاینهکه بهها و پیداویستی و ئارزوو و رهزاهندی بهکارهینهران بهدی دههینیت. پرسپاری سهرکهی ئهوهیه، ئهزمون و پروانامه و خهیالی دیزاینهکان چیه سهبارمت بهو فاکتهره جۆراوجۆرانهی تهلارسازی ناوهوه که کاریگریان لهسر دهروونناسی و رهفتاری مرؤف هیه

REFERENCES:

- Adler, D. (1999). *Metric handbook: planning and design data* (Second ed.). Oxford: Educational and Professional Publishing Ltd.
- Alhorr, Y., Arif, M., Katafygiotou, M., Mazroei, A., Kaushik, A., & Elsarrag, E. (2016). Impact of indoor environmental quality on occupant well-being and comfort. *International Journal of Sustainable Built Environment*, 5, 4-7.
- Alitajer, S., & Nojoumi, G. (2016). Privacy at home. *Frontiers Architectural Research*, 5, 351-253
- Altman, I. (1975). *The Environment and Social Behavior: Privacy, Personal Space, Territory, and Crowding* (First ed.). Monterey: Brooks/Cole.
- American J. of Engineering and Applied Sciences (2010). *The Influence of Modernity on Kurdish Architectural Identity*,3(3), 455
- Augustin, S., Frankel, N., & Coleman, C. (2009). *Place advantage: applied psychology for interior architecture* (First ed.). Hoboken: John Wiley & Sons.
- Ayalp, N. (2012). *Cultural Identity and Place Identity in House Environment: Traditional Turkish House Interiors*. TOBB ETU University.
- Bonnefoy, X. (2007). International Journal of Environment and Pollution. *Inadequate housing and health*,214
- Burris, A. (2014). *Creature comforts: an exploration of comfort in the home*. Loughborough: Andrea Burris.
- Butterworth, I. (2000). *The Relationship between the Built Environment and Wellbeing* (First ed.). Melbourne: Victorian Health Promotion Foundation.
- Cheung, K. (1997). *Design guide for interiors* (First ed.). Omaha: US Army Corps of engineers.
- Clayton, S. D. (2012). *The Oxford handbook of environmental and conservation psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Eakin, G., & Kurtich, J. (1993). *The Interior Architecture* (First ed.). New York: Van Nostrand Reinhold.
- Einifar, A., & Tabaeian, S. (2011). A Study of the Perspectives of Architectural and Environmental Psychology. *International Journal of Architecture and Urban Development* ,1(1), 28-31.
- Ellis, R. (1986). *Architects' People*. (Third ed.). Arch. & Compare.
- Emamgholi, A. (2011). *Flexible Spaces in Architecture*. Khavaran: Higher-education Institute.
- Fisher, S. (2015). *Philosophy of Architecture*. Stanford: The Stanford University Encyclopedia of Philosophy.
- Georgiou, M. (2006). *Architectural Privacy a Topological Approach to Relational Design Problems* (First ed.). London: Bartlett School of Architecture.
- Gifford, R., Steg, L., & Reser, J. (2011). Environmental Psychology. *Research Methods for Environmental Psychology*, (18), 154
- Graetz,J. (2006). *The Psychology of Learning Environment* (First ed.). Winona: Winona State University.
- Hall, E. T. (1969). *The Hidden Dimension* (First ed.). London: The Bodley Head.
- Hall, E. T. (1990). *The hidden dimension* (Second ed.). Garden City: Edward T Hall.
- Hauge, J (2009). *Housing and Identity* (First ed.). Trondheim: Norwegian University of

Science and Technology.

Hauge, J. (2007). Architectural Science Review journal. *Identity and place*, (50), .1

Heerwagen, J. (2006). Investing in People: The Social Benefits of Sustainable Design. In *Rethinking Sustainable Construction* (p. 4).

Sarasota.

Hekkert, P. (2006). Design Aesthetics. *Principle of Pleasure in Design*. ,(48), 158-951

Johnson, J. (2005). *Embracing Complexity in Design* (Third ed.). Paris: The Open University.

Karni, E. (2000). Movable Partitions. In *Flexible Dwelling the Intersection of Dynamic Interior Space and Adaptable Dwelling Units* (p. 179). ACSA.

Kearns, A., Hiscock, R., & El laway, A. (n.d.). Beyond four walls. *Housing Studies*,15(3), .783

Kim, J. (1998). *Sustainable Architecture Module*. National Pollution Prevention Center for Higher Education. Michigan: University of Michigan.

Koile, J. (2001). *The Architect's Collaborator Toward Intelligent Tools for Conceptual Design* (First ed.). Cambridge: Massachusetts institute of technology.

Marco, A., Stanley, K., & Bluysen, P. (2016). The 12th REHVA World Congress. In *Energy consumption and Comfort in Homes* (Vol. 6, p. 10). Aalborg University.

Moore, G. (1979). *Architecture and Human Behavior: The Place of Environment-Behavior Studies in Architecture* (First ed.). Madison: Wisconsin Architect.

Mothersill, P. (2014). *The Form of Emotive Design* (Master's thesis, Massachusetts Institute of Technology) (pp. 15-16). MIT Media Lab.

Namazian, A., & Mehdipour, A. (2013). Psychological Demands of the Built Environment, Privacy, Personal Space and Territory in Architecture. *Journal of Psychology and Behavioral Sciences* ,3(4), 109-.011

Pallasmaa, J. (2014). Space, Place, and Atmosphere: Peripheral Perception in Existential Experience. *Architectural Atmospheres*,4, 230-.542 doi:10.1515/9783038211785.18

Perolini, A. (2011). Interior Spaces and the Layers of Meaning. *Design Principles & Practices - An International Journal*,5-.6

Petermans, A., & Elisabeth, P. (2014). Design for subjective well-being in interior architecture. *Annual Architectural Research Sympos in Finland*,6, .702

Razjoyan, M. (2015). Sound art and Architecture: New Horizons for Architecture and Urbanism. *A look at the Combination of Architecture and Behavioral sciences*,174, 3903-.8093

Richards, J. (1985). *Hassan Fathy's concept of aesthetics in architecture* (First ed.). London: Concept Media Pte Ltd.

Roessler, K. (2012). Healthy Architecture! Can environments evoke emotional responses. *Canadian Center of Science and Education* ,4(4), 83-.48

Serageldin, I. (2007). *Much more than a building: reclaiming the legacy of the Bibliotheca Alexandrina* (First ed.). Alexandria: Bibliotheca Alexandrina.

Sereda, P. J., & Litvan, G. G. (1980). *Durability of building materials and components: proceedings of the First International Conference: a symposium presented at Ottawa, Canada, 21-23 Aug. 1978*(First ed.). Philadelphia: American Society for Testing and Materials.

Snyder, J., & Catanese, A. (1979). *Introduction to Architecture* (First ed.). Madison: Wisconsin Architect.

Sorrento, L. (2012). A National Balance Interior Design, Humans, and Sustainability.

Journal of Interior Design, 2(37), 4-5 Wennberg, H. (2015). *In Place a Study of Building & Identity*. Oxford: Seacourt Ltd.

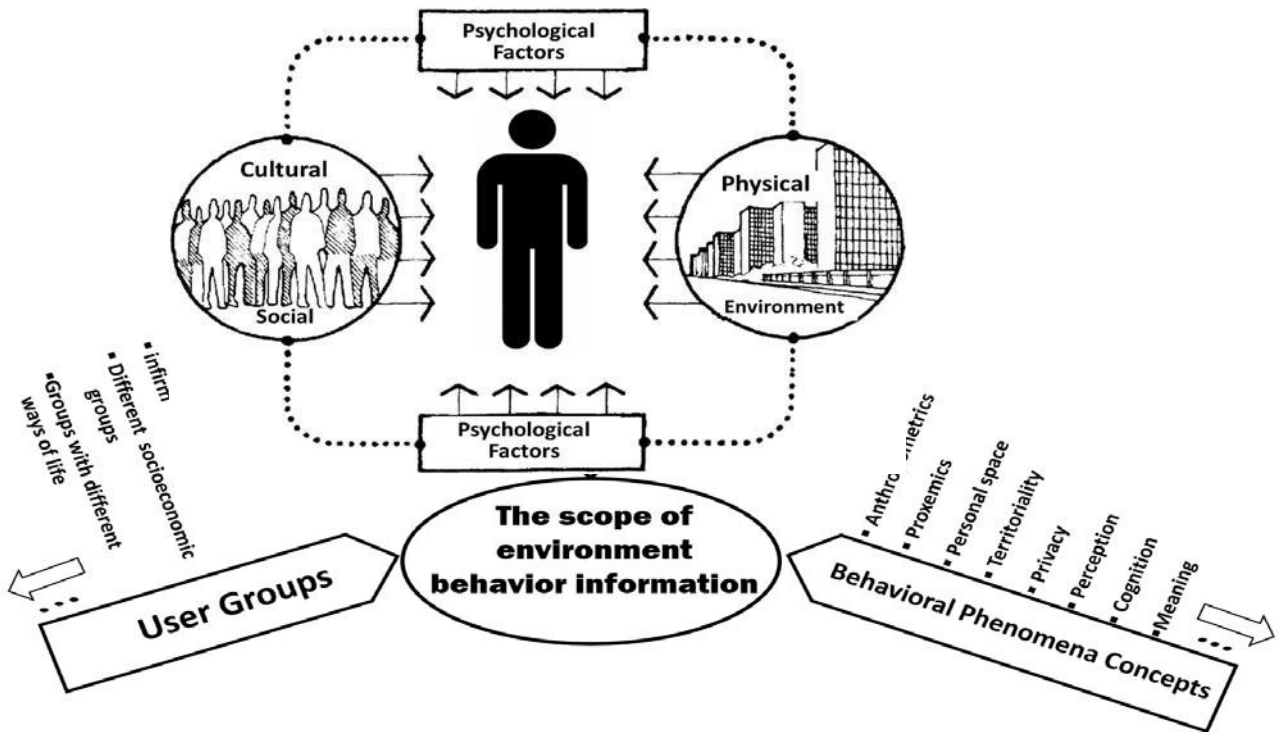

Figure 3-1: Factors impacts human psychology (Moore .)9791

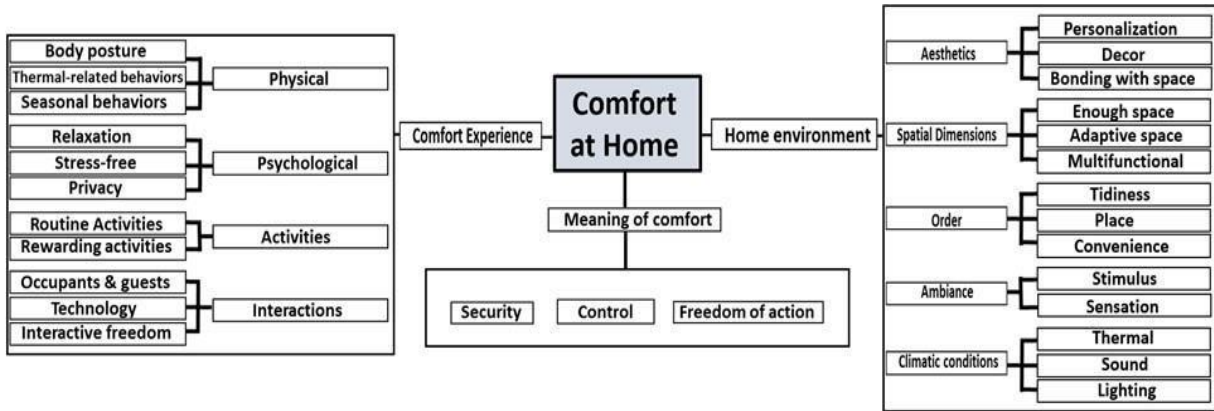

Figure 3-3: Dimensions and sub-dimensions of home comfort (Burriss)

4102

Figure 4-1: Interior space pattern in Japan   Figure 4-2: Building's façade in Yemen

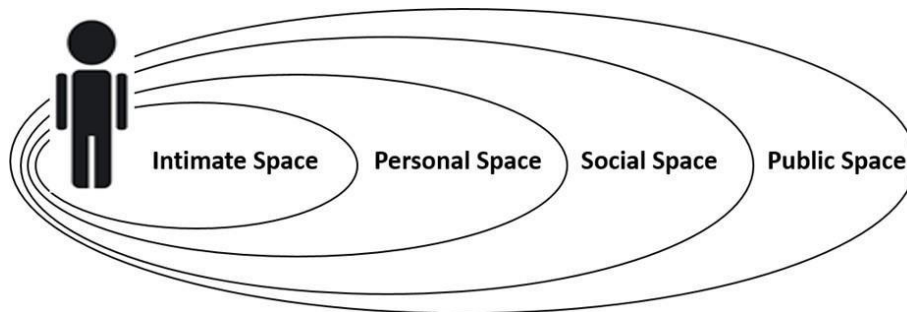

Figure 5-1: The main four categories of space, the hidden dimension
1990

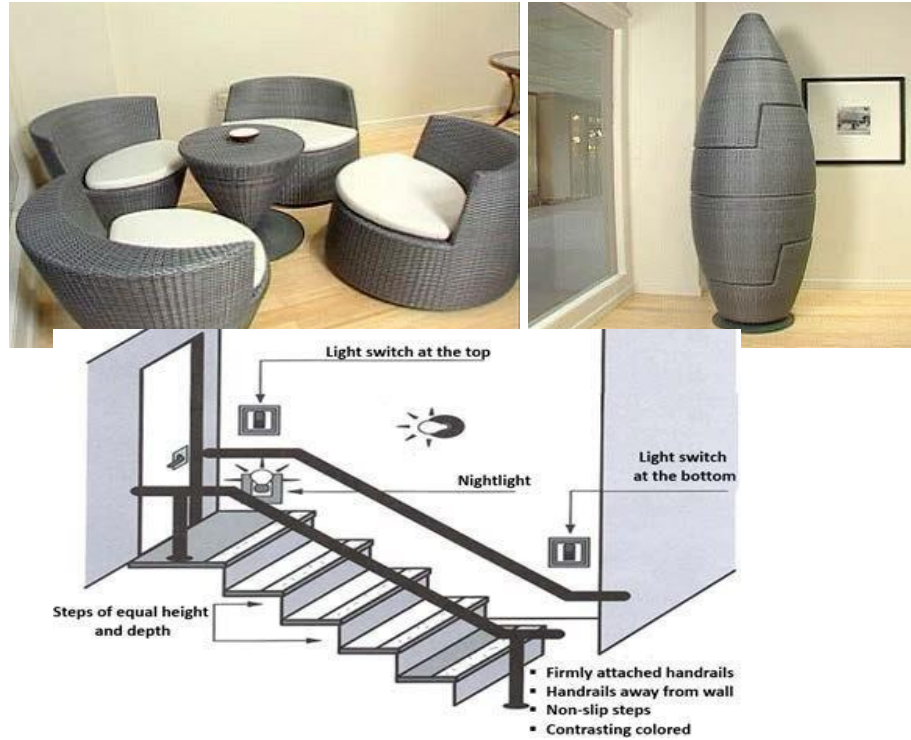

Figure 6-1: The flexibility of furniture design and space
usage

Figure 7-1: Stairs safety consideration.

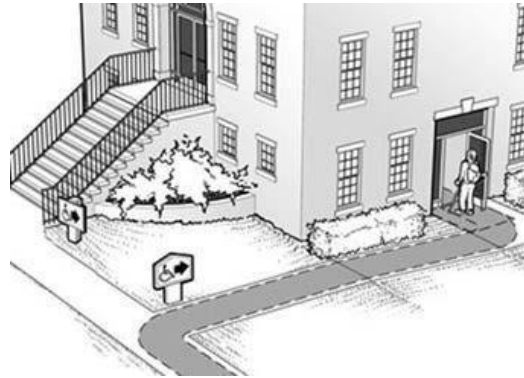

Figure 8-1: Approaches should be leveled, clearly identified, slip resistant

Figure 9-1: Pathways enable peoples move freely

Figure9-2:

Multiple sitting areas and cooking facilities